

Driftsteknik

Udslidte juletræsarealer

– metoder til konvertering

Af Forstkandidat Erik Poulstrup, VHL

I starten af 2006 startede et projekt om konvertering af udslidte juletræsarealer. Målet var bl.a. at undersøge, hvordan man bedst konverterer tilbage til landbrugsdrift. Denne artikel bringer en præsentation af de overvejelser og erfaringer, der er gjort med arealet med hensyn til praktisk gennemførelse af en konvertering fra juletræsdrift til landbrugsdrift. De bagvedliggende økonomiske overvejelser om, hvorvidt en

konvertering er den rigtigste løsning er gennemgået i Nåledrys nr. 59.

Kulturen

Projektarealet (kulturen) fremstod ved start med ni parceller med nordmannsgran, hvor restprocenten af træer varierede en del, men generelt var høj. De tilbageblevne træer var ved projektstart mellem 3 og 4 meter høje. På grund af ønsket om bevarelse af area-

lets rekreative værdi, blev de indre levende hegn i kulturen bevaret sammen med enkelte tilbageblevne nordmannsgraner, der var plantet op ad hegnet. Det konverterede nettoareal var på 3,44 ha, og målet var at etablere en græseng.

Knusning og fræsning

Reglerne for arealstøtte under enkeltbetalingsordningen stiller krav til konvertering

Foto | Fræsning (t.v.) kontra knusning (t.h.). Fræsningen resulterer i det bedste resultat, men udgiften er henved dobbelt så stor.

Tågesprøjter fra én af Europa's førende fabrikker i specialsprøjter:

Trailersprøjter fra 1.000 l – 3.000 l
Liftsprøjter fra 400 l – 1.000 l

Rækkevidde: Op til 60m vandret og op til 35 m lodret

Pumpe med stor ydelse og tryk

Fås med drejbar flextud eller ståttud m.m. Galvaniseret ramme

AZ 2 Tågesprøjter for juletræer

Ring for yderligere information tlf. 74 75 12 05

Skaerbæk Maskinforretning

v/ Bent Sørensen · Aabenraavej 17 · 6780 Skaerbæk · Tlf. 74 75 12 05 · Fax 74 75 05 55
www.skaerbakmaskinforretning.dk · info@skaerbakmaskinforretning.dk

af juletræsarealer. Hvis et areal med permanente afgrøder, som eksempelvis juletræer, ryddes med henblik på at blive genetableret som dyrkbar landbrugsjord, der kan danne grundlag for enkeltbetalingsstøtte, skal rødderne fjernes, så der kan pløjes. Rødderne skal være fjernet, når arealet anmeldes som landbrugsjord (før rådighedsperioden). En knusning, hvor man ikke skærer træerne ned forinden vil under optimale forhold maksimalt sikre en opblanding med jord ned til 10 centimeters dybde. En rodfræsning derimod sikrer en dybere og bedre

opblanding (foto 1), men har den ulempe, at den er forholdsvis dyrt.

Ressourceforbrug

HedeDanmark forestod både knusning og rodfræsning. Tiden brugt på henholdsvis knusning og fræsning blev målt. Fræsning (10-20 cm) blev kun gennemført i mindre omfang, men tidsforbruget blev anslået til mellem 5½ og 7½ time pr. ha, hvilket svarer til tidligere tidsstudier udført af *Skov & Landskab* ved Rødekro (tabel 1). Knusning

gen af hele arealet tog 11 timer, svarende til 3,2 timer/ha eller lidt mindre end angivet i tabel 1. Omkostningerne ved en total rydning og sikring af et pløjebart jordlag opgøres således til 10 maskintimer/ha (nettotid). Timeprisen for knusning henholdsvis fræsning er nogenlunde ens omkring 700-1.000 kr./time, så forskellen i den samlede udgift skyldes alene et forskelligt tidsforbrug ved de to metoder. Det skal dog understeges, at restprocent af og højde på juletræerne er afgørende faktorer for tidsforbruget. Erfaringerne omkring knusningen viser endvidere, at jordbundsforholdene har meget stor betydning (se nedenfor). Der blev foretaget en vurdering af nytten ved en tredje overkørsel med nedknuseren. I dette tilfælde var to overkørsler absolut nødvendige, men en tredje overkørsel efterlod ikke mærkbart bedre knusning på denne jordtype

Jordbundsforhold – en joker!

Projektarealet har en meget svær lerjord, og lerindholdet er ved jordbundsundersøgelser anslået til at være et pænt stykke over 20 %. Der er endvidere moderat stor forekomst af sten. Forud for nedknusningen i slutningen af maj var der en længere tørkeperiode. Det viste sig, at nedknusningen gav en ringe opblanding med jord. Knuseren syntes, at skøjte ovenpå den beton-hårde (tørre) lerjord (foto 2). En fugtig jordbund vil givetvis medføre en langt bedre opblanding ved nedknusningen. På lette jorde vil en langt bedre opblanding også kunne forventes, og her må man formode, at en dybdepløjning og vil være et billigere alternativ. Den svære lerjord er tilsvarende besværlig at rodfræse. Der opstår en porøs jord efter fræsningen, hvor jorden får granulatstruktur. En efterfølgende maskinfærdsel på arealet vil medføre dybe hjulspor. Såning af græs eller andre afgrøder forudsætter derfor en pakning af jorden inden færdsel med maskiner.

På grund af regler om plantedække på arealer, der modtager arealstøtte, er der kun begrænset tid til at etablere et plantedække. Derfor kan man ikke nødvendigvis vente på, at jorden "falder sammen". En løsning kan være at pakke jorden med en frontmonteret jordpækker. Det er usikkert, om en mere fugtig jordbund på den svære lerjord ville have forhindret den granulatstruktur, som blev konstateret.

Foto 2. Opblandingen af jord var meget ringe på den tørre og stive lerjord – det anbefales, at sikre sig, at jorden er tilstrækkelig fugtig inden man knuser.

JULETRÆER OG PYNTEGRØNT,
SPECIELT NORDMANNSSGRAN OG NOBILIS.

WWW.FORSTPLANT.DK

Tabel 1 Tidsstudier i forbindelse med jordbearbejdning udført af Skov & Landskab (Theilby, 1996)

Aktivitet	Timeforbrug pr. ha
Knusning	4-8 timer/ha
Fræsning til 10 cm	4-8 timer/ha
Fræsning til 20 cm	10 timer/ha
Fræsning til 30 cm	14 timer/ha
Dybdepløjning	7 timer/ha
Stensamling/harvning	5 timer/ha

Konklusion

Når det er besluttet, at et udslidt juletræsareal skal konverteres, og igen danne grundlag for udbetaling af enkeltbetalingsstøtte, står man overfor kravet om at gøre jorden pløjebar. Sådan er reglerne indtil videre. Der er grund til nøje at overveje, hvor og hvornår en knusning skal gennemføres. Det lader til, at to overkørsler med knuseren er tilstrækkeligt, selv på stiv lerjord. Jordbundens vandindhold har naturligt en væsentlig betydning for opblanding

af jorden, og efter en tørkeperiode bør man forvente en ringe opblanding på tunge jorde. Rodfræsning medfører endvidere en risiko for langsigtede strukturproblemer på tunge jorde.

Litteratur

Theilby, Frans, 1996: Størdrydning. Skov & Landskabskonferencen 1996, Miljø- og Energiministeriet, Forskningscenteret for Skov & Landskab side 83-87.

En smuk Nordmannsgran kommer ikke af sig selv

BOLS

FORST PLANTESKOLE

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

www.bolsforst.dk

FORSTPLANT
WWW.FORSTPLANT.DK

JOHANSENS PLANTESKOLE ApS

Suså Planteskole

Damhusvej 103
7080 Borkop
Tlf. 7586 6222
plj@johansens-planteskole.dk

Villa Gallinavej 10
4690 Haslev
Tlf. 5632 6052
susaplant@email.dk

**...fordi
planteleverandøren
er afgørende**